

Наукові перспективи
Видавнича група

ВІСНИК науки та
освіти
ISSN 2786-6165 (ONLINE)

серії: філологія, культура і мистецтво,
педагогіка, історія та археологія, соціологія

№ 1(19) 2024

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація
«Християнська академія педагогічних наук України»**

«Вісник науки та освіти»

***(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)***

Випуск № 1(19) 2024

Київ – 2024

- Кудряшова Т.І., Філіпов Є.В., Харахайчук А.Є., Шаляпіна І.В.**
*Шляхи модернізації системи фізичного виховання в закладах вищої освіти.....*990
- Курташ Н.Я., Пахаренко Л.В., Басюга І.О., Жураківський В.М., Ласитчук О.М.**
*Теоретичний аналіз сучасних підходів до викладання акушерства та гінекології.....*1003
- Кучай О.В., Біда О.А., Кучай Т.П.**
*Підготовка майбутніх учителів природничих спеціальностей до використання ІКТ учнями в позакласній роботі школи.....*1025
- Лалак Н.В., Лавренова М.В., Молнар Т.І., Фенчак Л.М.**
*Медіаосвіта дітей молодшого шкільного віку: контент-аналіз....*1035
- Литвин А.Ф.**
*Формування професійної підготовки майбутніх викладачів ЗПТО в умовах інтернаціоналізації.....*1046
- Любащенко А.А., Руденко Л.М., Дьоміна Г.А.**
*Розвиток соціально-емоційних навичок у дітей з особливими потребами через інклюзивну освіту.....*1058
- Максимова О.П., Апалат Г.П.**
*Особливості навчання комунікативної граматики англійської мови.....*1074
- Малихін О.В.**
*Професійна компетентність майбутніх фахівців природничих спеціальностей як педагогічна категорія.....*1085
- Мельниченко Г.В., Сусол Л.О.**
*Розвиток іншомовних діалогічних навичок студентів: текстоцентричний підхід.....*1097
- Михайлюк Н.В., Драган О.А., Бондаренко Н.С.**
*Формування професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи на заняттях з «української мови (за професійним спрямуванням)».....*1111
- Найда Р.Г.**
*Моделювання майбутньої професійної діяльності фахівця ЗДО: системний аналіз.....*1025

УДК 373.3.011.3-057.874:316.77:3МІ

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-1\(19\)-1035-1045](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-1(19)-1035-1045)

Лалак Наталія Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет, <https://orcid.org/0000-0003-2613-3541>

Лавренова Марія Василівна кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет, <https://orcid.org/0000-0003-4749-8910>

Молнар Тетяна Іванівна доктор педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет, <https://orcid.org/0000-0002-9082-4868>

Фенчак Любов Михайлівна кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет, <https://orcid.org/0000-0002-3960-8959>

МЕДІАОСВІТА ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ: КОНТЕНТ-АНАЛІЗ

Анотація. У статті порушена проблема медіаграмотності здобувачів освіти. Зазначено, що медіаграмотність сучасної особистості визначено як навичку ХХІ століття. В контексті сьогодення, у зв'язку з кібератаками, поширенням медійних загроз, набуває актуальності медіаосвіта дітей молодшого шкільного віку. Уточнено сутність дефініцій: «медіа», «медіазасіб», «медіаосвіта», «медіаграмотність», «медіавиховання», «медіакомпетентність». Авторами наголошено, що питання формату впровадження медіаосвіти залишаються дискусійними у наукових колах та серед педагогів-практиків, категорія «медіаосвіта» є недостатньо зрозумілою й усвідомленою для батьків молодших школярів. Сучасним педагогам важливо правильно оперувати цими дефініціями при організації освітнього середовища, і, зважаючи на посилений інтерес дітей до цифрових засобів, небезпеку сучасної медіатехніки, разом з батьками та громадськістю формувати медіаграмотність дітей. Наголошено, що медіаосвіта пов'язана з усіма видами медіа (друкованими, графічними, звуковими, візуальними тощо), вона має дати здобувачам початкової освіти можливість зрозуміти, як масова комунікація використовується в соціумі, навчитися розрізняти медіа в комунікації з іншими. Закцентовано увагу на важливості створення здобувачами початкової освіти власної медіапродукції і презентації її на уроках та в позаурочній діяльності. Ретроспективний

аналіз досліджуваної проблеми уможлиблює виокремлення ідей, доцільних для запровадження в освітньому середовищі початкової школи з метою зменшення ризиків та збільшення позитивного впливу медіа на формування особистості дитини молодшого шкільного віку.

Ключові поняття: медіа, медіаосвіта, медіаграмотність, діти молодшого шкільного віку, організація розвивального освітнього середовища, вчителі початкових класів.

Lalak Natalia Volodymyrivna PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Mukachevo State University, Mukachevo, <https://orcid.org/0000-0003-2613-3541>

Lavrenova Marija Vasylivna PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Mukachevo State University, Mukachevo, <https://orcid.org/0000-0003-4749-8910>

Molnar Tatiana Ivanivna PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Mukachevo State University, Mukachevo, <https://orcid.org/0000-0002-9082-4868>

Fenchak Lyubov Mykhaylivna PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Mukachevo State University, Mukachevo, <https://orcid.org/0000-0002-3960-8959>

THE MEDIA EDUCATION OF CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE: A CONTENT ANALYSIS

Abstract. The article has been devoted to the problem of media literacy of students. It has been noted that media literacy of a modern personality has been defined as a skill of the XXI century. In today's context, in connection with cyberattacks, the spread of media threats, media education of primary school children has become increasingly important. It has been clarified the essence of the definitions: "media", "media tool", "media education", "media literacy", "media education", "media competence". The authors have emphasized that the issues of the format of media education implementation remain controversial in academic circles and among practicing teachers, and the category of "media education" is not sufficiently understood and realized by parents of primary school children. It has become important for modern educators to use these definitions correctly during the organization of the educational environment, and, given the increased interest of children in

digital media, the danger of modern media technology, to form children's media literacy together with parents and the public. It has been emphasized that media education is related to all types of media (print, graphic, sound, visual, etc.), and should give primary school students the opportunity to understand how mass communication is used in society, to learn to distinguish between media in communication with others. Attention has been focused on the importance of primary school students to create their own media products and present them in class and in extracurricular activities. A retrospective analysis of the problem under research made it possible to identify ideas that are appropriate for implementation in the educational environment of primary school in order to reduce risks and increase the positive impact of media on the formation of the personality of a primary school child.

Keywords: media, media education, media literacy, organization of a developmental educational environment, developmental educational environment, primary school children, primary school teachers.

Постановка проблеми. Кардинальні трансформації сучасного суспільства, зумовлені процесами глобалізації, інформатизації, цифровізації, виявляються в різних сферах життєдіяльності людини: економічній, технологічній, соціальній, а також у викликах, які ще потребують свого вирішення. Епоха цифрового суспільства вимагає від здобувачів освіти вільного володіння новими навичками для успішного використання можливостей реальності. Помітно змінилися технології, що використовуються для передавання інформації; значно розширився спектр засобів мас-медіа від друкованих, радіо та телевізійних до мобільних й інтернет-соціальних, відбулася радикальна зміна їх призначення. В умовах високої медіанасиченості простору вкрай необхідним є формування медіаосвітніх та цифрових навичок підростаючого покоління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літературних джерел дає підстави стверджувати, що медіаосвіта як наукова проблема досліджується вітчизняними і зарубіжними вченими за такими напрямками: міждисциплінарні аспекти розвитку медіаосвіти (Н. Больц, Г. Онкович); дидактичні положення медіакомпетентнісного підходу до навчання (А. Єрмоленко, С. Шейбе); порівняльно-педагогічні дослідження різних аспектів медіаосвіти (Д. Бачинський, Н. Габор, В. Іванов тощо).

Вплив засобів масової інформації на розвиток дитини відображено у наукових доробках В. Сухомлинського, а також у численних розвідках українських учених, зокрема Р. Даниляк, А. Зайцевої, В. Лизанчука, Д. Попової, Т. Поясок, В. Скотного, Н. Темех, Л. Чорної, С. Шандрук, П. Щербаня тощо. У їх доробках акцентується увага на недостатньому

використанні потенціалу медіа, зокрема друкованих видань. Важливе значення мають наукові розвідки вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені розробленню, методичному забезпеченню й використанню педагогічних технологій, інтерактивних методів медіанавчання. Як показує практика, медіаосвіта має стати одним з головних чинників забезпечення відкритості освіти щодо сучасних швидко змінюваних знань і наближення контенту освіти до потреб повсякденного життя здобувача початкової освіти.

Мета статті - на основі проведеного аналізу психолого-педагогічної та методичної літератури уточнити термінологічне поле дослідження і виявити можливості використання перспективних ідей медіаосвіти у сучасній початковій школі.

Виклад основного матеріалу. Однією з важливих проблем у процесі реалізації медіаосвіти у ЗЗСО є визначення сутності основних дефініцій: медіа, медіазасіб, медіаосвіта, медіаграмотність, медіакомпетентність тощо. Їхнє трактування здійснено в Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, довідковій літературі, наукових доробках Н. Болъц, О. Волошенюк, Я. Гайди, В. Іванова, А. Єрмоленко, Г. Онкович, Л. Петрик, С. Троян, А. Ткачук, О. Шкоби, О. Янкович тощо [1; 6; 10].

Термін «медіа» (з лат. *medium* – той, що знаходиться в середині, займає проміжну позицію) в англійській мові визначається як посередник: засіб або спосіб комунікації. Медіа – це те, що є посередником між тим, хто надає інформацію, і тим, хто її отримує, тобто це канали та інструменти, які використовують, щоб зберігати, передавати й подавати інформацію. А ще це середовище, засіб, оточення, тобто те, що знаходиться в спільному користуванні. Окрім того, медіа – це різного роду предмети і пристрої, що переказують споживачам інформацію через слова, образи, звуки та уможливають виконання окреслених інтелектуальних і мануальних функцій.

Загальноуживаною, особливо в освітній галузі, є дефініція «мультимедіа». Це технічні засоби, основою яких є комп'ютер із програмним забезпеченням, підключений до інших медіа (монітор, сканер, принтер, мікрофон тощо), що дає змогу вільно використовувати тексти, створювати й перетворювати їх, поширювати за допомогою інтернету. Під терміном «мультимедіа» ми розуміємо комбінування різних форм представлення інформації (текстової, звукової та графічної) на одному носіїві. Мультимедіа широко використовуються в ЗЗСО, зокрема це мультимедійні презентації.

Одним із ключових у медіаосвітній діяльності є поняття «медіазасіб». Проте труднощі виникають не лише у його визначенні, а й

щодо того, які засоби можна назвати медійними, а які – ні, адже від цього з-поміж інших чинників залежить трактування медіаосвіти дітей. Часто вчені використовують термін «медіазасіб» як синонім до «медіа», але зазвичай у трактуванні вчених «медіа» – ширше поняття, яке охоплює дидактичні засоби, їх наукову підтримку [5]. У своїх наукових доробках Н. Больц розглядає його як засіб поширення інформації, що характеризується: спрямованістю до масової аудиторії; загальнодоступністю; корпоративним характером виробництва і поширення інформації [1]. Різноманітність медіазасобів зумовлює потребу уточнення їхньої класифікації. До прикладу, найбільш поширеним є поділ відповідно до каналу сприйняття на: візуальні (преса, книги, таблиці, фотографії, малюнки), аудальні (радіо), аудіовізуальні (фільми, телевізійні програми, театральні вистави) тощо.

З кінця ХХ ст. у закладах освіти поширюється термін «медіаосвіта». У Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) він розглядається як частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективною взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, інтернет, мобільні телефони) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій [9].

У наукових студіях дефініція «медіаосвіта» трактується багатова-ріативно. На думку вчених, медіаосвіта це: напрям у педагогіці, спрямований на вивчення закономірностей масової комунікації (Г. Онкович); практика підготовки дитини до ефективною взаємодії з новітніми технічними засобами (О. Волошенюк, В. Іванов); науково-освітня сфера діяльності, метою якої є допомога індивідові сформувати психологічний захист від маніпуляції з боку мас-медіа і розвинути інформаційну культуру; процес розвитку особистості за допомогою і на матеріалі мас-медіа з метою формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінки медіатекстів, навчання різних форм самовираження за допомогою медіатехніки (О. Федоров) [4; 5].

А. Литвин вважає, що медіаосвіта – це навчання на матеріалі та за допомогою ЗМІ, кінцева мета якого – медіаграмотність, здатність до критичного сприйняття медіаповідомлень. При цьому основним завданням медіаосвіти є підготовка нового покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприймання й розуміння різної інформації, усвідомлення наслідків її впливу на ментальне здоров'я тощо. Хоча і

висловлює спірне судження стосовно того, що у порівнянні з традиційним навчанням, медіаосвіта більше спрямована не на логічну, а на чуттєву сторону пізнання [3]. У довідковій літературі, словниках можна знайти таке тлумачення цього поняття: це «технічні засоби створення, запису, копіювання, тиражування, зберігання, розповсюдження, сприйняття інформації та обміну її між суб'єктом (автором медіатексту) і об'єктом (масовою аудиторією), а саме: друк, фотографія, радіо, кінематограф, телебачення, відео, мультимедійні комп'ютерні системи, включаючи Інтернет» [4; 9].

Учені вважають, що найважливішими аспектами медіаосвіти є: пошук потрібної інформації в різних джерелах; встановлення зв'язків між різними інформаційними джерелами; виділення головного в інформаційному повідомленні; добування з інформації необхідних даних, їх систематизація; розуміння спрямованості інформаційного потоку, мети комунікації; виявлення помилок, які спотворюють одержану інформацію; сприйняття і розуміння різних точок зору на одне повідомлення; створення власних аргументованих висловлювань відносно повідомлення; складання рецензій на інформаційні повідомлення; перетворення одного виду інформації на інший (вербальну на візуальну); перетворення інформації, виходячи з особливостей аудиторії; визначення форми викладу інформації, адекватної її змісту; оволодіння найпростішим інструментарієм роботи з інформацією [3].

Низка зарубіжних учених акцентує увагу на тому, що медіаосвіта – це передусім критичне осмислення інформації. Поділяємо думку К. Біницької, яка вказує, що медіаосвіта означає критичне мислення, суттєвим елементом розвитку якого є створення учнями власної медіапродукції [5].

Аналіз підходів учених до визначення понять, основних термінів Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, власні наукові пошуки дають змогу трактувати медіаосвіту в навчальних закладах як частину освітнього процесу, якому притаманна трикомпонентна структура (навчання про медіа, навчання й виховання через медіа та для медіа), що реалізується завдяки партнерству вчителів, батьків, дітей і передбачає формування вміння критичного, свідомого, відповідального сприймання інформації в усіх учасників партнерської взаємодії.

Варто зазначити, що в Європі вчені найчастіше використовують термін «медіаосвіта», тоді як канадські й американські науковці – «медіаграмотність». В Україні відбувається теоретичне осмислення світового досвіду в галузі медіа, а отже, застосовуються підходи і до ототожнення, і до диференціації цих понять. Очевидно, усе залежить від

того, на ідеї яких наукових шкіл орієнтуються вітчизняні дослідники. Водночас варто брати до уваги трактування цих термінів у Концепції впровадження медіаосвіти в Україні. Зокрема, медіаграмотність визначається як складова медіакультури, що стосується вміння користуватися інформаційно-комунікативною технікою, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів, успішно здобувати необхідну інформацію, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, отриману з різних медіа, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, тобто розуміти реальність, сконструйовану медіаджерелами, осмислювати владні стосунки, міфи і типи контролю, які вони культивують [9].

Аналіз цього визначення дає змогу вважати медіаграмотність результатом медіаосвіти. Такої ж думки дотримуються В. Іванов, О. Шкоба, які, аналізуючи підходи до тлумачення різних термінів у галузі медіаосвіти, зазначають, що мета медіаосвіти – досягнення медіаграмотності. А медіаграмотність вони розглядають як набуті в освітньому процесі навички аналізу та оцінки медіа. Це здатність отримувати доступ до комунікації, а також аналізувати, оцінювати та продукувати її в різноманітних формах. Сучасна дефініція, артикульована експертом з медіаграмотності О. Качур, містить також такі якості, як розуміння, співпраця, рефлексія та суспільна дія» [1]. Асоціація медіаграмотності трактує її як освітню ініціативу, яка має на меті підвищити рівень розуміння та задоволення здобувачів освіти від того, як працюють медіа, як вони розкривають зміст, як вони організовані та як медіа вибудовують реальність. Медіаграмотність надає можливість молодшим школярам створювати власні медіапродукти.

Близьким за значенням до дефініції «медіаграмотність» є «медіакомпетентність». У Концепції впровадження медіаосвіти це поняття трактується як рівень медіакультури, що забезпечує розуміння особистістю соціокультурного, економічного і політичного контексту функціонування медіа, засвідчує її здатність бути носієм і передавачем медіакультурних цінностей, смаків і стандартів, ефективно взаємодіяти з медіапростором, створювати нові елементи медіакультури сучасного суспільства, реалізовувати активну громадянську позицію [5].

Здійснивши ґрунтовний аналіз змісту дефініцій, узагальнивши підходи зарубіжних та українських учених до трактування сутності понять у медіаосвітній діяльності, А. Єрмоленко дійшов висновку, що такі терміни, як «медіакультура», «медіаграмотність», «медіаосвіта», «інформаційна компетентність», «медійна компетентність», «медіакомпетентність» тощо, часто використовуються, як синоніми до «медіаком-

петентності» [10]. Поділяємо думку вченого, що поняття «медіакомпетентність» більш точно визначає суть наявних в особистості знань і вмінь, які дають змогу використовувати, критично аналізувати, оцінювати й передавати медіатексти в різних видах, формах і жанрах, аналізувати складні процеси функціонування медіа в соціумі [3].

Відома дослідниця проблем медіаосвіти Л. Петрик стверджує, що в зарубіжній педагогіці під терміном «медіакомпетентність» розуміють здатність до «кваліфікованої, самостійної, творчої й соціально-відповідальної діяльності по відношенню до медіа». Зокрема, М.Коропатник подає таке трактування цього поняття: «медіакомпетентність або медіаграмотність (media competence / media literacy) – це здатність використовувати, аналізувати, оцінювати й передавати повідомлення (messages) в різних формах» [6].

Аналізуючи дефініцію «медіакомпетентність», необхідно звернутися до наукових розвідок Д. Манучарян, в яких виокремлено структуру медіакомпетентності. Зокрема, перший компонент цієї структури – досвід, чим більше у нас досвіду контактів з медіа та з реальним світом, тим більше наш потенціал для розвитку більш високого рівня; другий компонент – активне застосування умінь у сфері медіа; третій компонент – дозрівання або готовність до самоосвіти. Такий підхід до розвитку медіакомпетентності, безперечно, варто враховувати під час формування медіаосвіти дітей молодшого шкільного віку, які мають мінімум досвіду. Зрештою, про інші компоненти розвитку медіаосвіти можна зробити такі ж висновки. Це одна з причин того, чому виникають проблеми в процесі формування медіаграмотності здобувачів початкової освіти, а також показник того, що у початковій школі потрібно реалізовувати медіаосвіту на принципах систематичності, системності, цілеспрямованості тощо.

Отже, нами з'ясовано, що домінуючим поняттям медіаосвіти виступає медіакомпетентність, яка характеризується наступними критеріями: розуміння видів впливу медіа на дитину і соціум, вміння уникати маніпуляцій; уміння здійснювати правильний вибір медіа; вміння користуватися різними медіатехнологіями, вести пошук необхідної інформації; уміння створювати власні медіапродукти. Як показує практика, ці визначення свідчать про фокусування української педагогічної науки у напрямку використання медіа, тоді як у країнах світу акцентується увага на розвиток критичного мислення.

Логіка нашого дослідження вимагає уточнення дефініції «медіаграмотність здобувача початкової освіти». Це поняття ми будемо розглядати, як обізнаність дитини молодшого шкільного віку з медіазасобами, способами пошуку інформації, а також здатність на

основі сформованих ціннісних орієнтацій створювати й аналізувати разом з батьками і педагогами найпростішу медіапродукцію, дотримуватися культури медіаспоживання, виявляючи елементи критичного мислення. Взагалі, вважається що термін «медіаграмотність» є похідним від дефініцій «критичне бачення» та «візуальна грамотність» [2; 4].

Цінним для нас є уточнення дефініції «медіавиховання». Науковці розглядають це поняття, як розділ медіапедагогіки, що покликаний формувати світогляд, інтереси, потреби, ідеали, мотиви, ціннісні орієнтації, свідомість, переконання, судження, а також конкретні риси характеру, якості особистості, моделі поведінки та розвиток культури дитини засобами масової комунікації.

В освітній галузі популярним і уживаним є термін «медіаосвітні технології». У науковій літературі зустрічаються численні його трактування: учені розглядають медіаосвітні технології як спосіб організації освітнього процесу з використанням друкованих, аудіовізуальних, комп'ютерних та інтернет-технологій для підготовки здобувачів освіти до ефективної взаємодії з елементами сучасних медіасистем; як використання різних засобів інформаційних технологій в освітньому процесі (писемних, друкованих, телевізійних, цифрових тощо); як науково обґрунтовану систему забезпечення педагогічної діяльності із застосуванням медіа, що передбачає використання об'єктами освітнього процесу різних засобів мультимедіа, створення власних медіапродуктів, критичний аналіз медіатекстів різної модальності відповідно до навчальної мети. В контексті нашого дослідження медіаосвітні технології – це технологічний процес усіх можливих дій, способів, методів побудови освітньої діяльності із залученням медіазасобів для формування медіакультури особистості на трьох основних рівнях: медіаграмотність, медіакомпетентність та медіабізнаність [2; 4; 8].

Висновки. Таким чином, ретроспективний аналіз досліджуваної проблеми засвідчує існування певних взаємозв'язків: найширшим поняттям є медіакультура, йому підпорядковується медіаосвіта, результатом якої є сформованість медіаграмотності й медіакомпетентності, при цьому використовуються медіаосвітні технології. Сучасним педагогам важливо правильно оперувати цими поняттями при організації освітнього процесу, а, зважаючи на посилений інтерес дітей до цифрових засобів, небезпеку сучасної медіатехніки, разом з батьками та громадськістю формувати медіаграмотність дітей. Нами з'ясовано, що медіаосвіта пов'язана з усіма видами медіа (друкованими, графічними, звуковими, візуальними, тощо) і різними технологіями. Вона має дати здобувачам початкової освіти можливість зрозуміти, як масова комуні-

кація використовується в їхніх соціумах, навчитися використовувати медіа в комунікації з іншими. Медіаосвіта забезпечує знання того, як: аналізувати, критично осмислювати і створювати медіатексти; визначати джерела медіатекстів, їх контекст; інтерпретувати медіатексти і цінності, що розповсюджують медіа; добирати відповідні медіа для створення та розповсюдження власних медіатекстів та набуття зацікавленої в них аудиторії; отримання можливості вільного доступу до медіа.

Література:

1. Ботьц Н. Абетка медіа. За загал. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія української преси. Центр вільної преси. 2015. 177 с.
2. Біницька К. М. Досвід розвитку медіаосвіти в зарубіжних країнах. URL: file:///C:/Users/admin/Downloads/znpudpu_2014_1_7.pdf
3. Єрмоленко А. О. Медіакомпетентність як необхідна складова професійної майстерності сучасного педагога. *Вісник Чернігівського національного університету імені Т. Г. Шевченка*. № 137. С. 330–333.
4. Іванов В. В., Шкоба О. Я. Медіаосвіта та медіаграмотність: визначення термінів. *Інформаційне суспільство*. 2012. Вип. 16. С. 41–52. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/is_2012_16_10
5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiy_a
6. Коропатник М. Медіаосвіта в Україні: історія і сьогодення. *Сіверянський літопис*. 2016. №3. С. 159–174.
7. Концепція «Нова українська школа» (Розпорядження Кабінету Міністрів від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року») Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>
8. Куценко О. Формування медіаграмотності у дітей засобами екранних мистецтв. URL: http://mari.kiev.ua/!_VAK/1_Mystectvoznnavstvo_Ukrainy/2009_Mystectvoznnavstvo_Ukrainy
9. Словник української мови в 11 т. URL: http://ukrlit.org/slovnyk/slovnyk_ukrainskoi_movu_v_11_tomakh (дата звернення: 17.10.2018).
10. Шуляр В. І. Від медіаграмотності до медіакультури: навчально-методичний комплекс медіазанять. Миколаїв: ОППО. 2016. 68 с.
11. Шумаєва С. П. Медіаосвіта: історичні і культурологічні аспекти розвитку. *Рідна школа*. 2013. № 5 (880). С. 70–72.

References:

1. Boltz, N. (2015). Abetka media [Media alphabet]. Kyiv: Academy of the Ukrainian Press. Free Press Center, p.177 [in Ukrainian].
2. Binytska, K. M. (2014). Dosvid rozvytku mediaosvity v zarubizhnykh krayinakh [Experience of the development of media education in foreign countries]. Available at: file:///C:/Users/admin/Downloads/znpudpu_2014_1_7.pdf [in Ukrainian].
3. Yermolenko, A. O. Mediakompetentnist' yak neobkhidna skladova profesinyoyi maysternosti suchasnoho pedahoha [Media competence as a necessary component of the professional skill of a modern teacher]. *Bulletin of Chernihiv National University named after T. G. Shevchenko*, 137, p. 330–333[in Ukrainian].

4. Ivanov, V. V., Shkoba, O. Ya.(2012). Mediaosvita ta mediahramotnist': vyznachennya terminiv [Media education and media literacy: definition of terms]. Information society, 16, p. 41–52. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/is_2012_16_10 [in Ukrainian].

5. Kontsepsiya vprovadzhennya mediaosvity v Ukrayini [Concept of implementation of media education in Ukraine (new edition)]. Available at: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontsepsiya_vprovadzhennya_mediaosvity_v_ukraini_nova_redaktsiya [in Ukrainian].

6. Koropatnyk, M. (2016). Mediaosvita v Ukrayini: istoriya i s'ohodennya [Media education in Ukraine: history and present]. Severyan annals, 3, p. 159–174.[in Ukrainian].

7. Kontsepsiya «Nova ukrayins'ka shkola [The "New Ukrainian School" concept]. (Decree of the Cabinet of Ministers of December 14, 2016 No. 988-p "On the approval of the Concept of State Policy Implementation in the Reform of General Secondary Education "New Ukrainian School" for the period until 2029") Available at: <http://www.mon.gov.ua/> [in Ukrainian].

8. Kutsenko, O. Formuvannya mediahramotnosti u ditey zasobamy ekrannykh mystetstv [Formation of media literacy in children by means of screen arts]. Available at: http://mari.kiev.ua/_VAK/1_Mystectvoznnavstvo_Ukrainy/2009_Mystectvoznnavstvo_Ukrainy [in Ukrainian].

9. Slovnyk ukrayins'koyi movy [Dictionary of the Ukrainian language in volume 11]. Available at: http://ukrlit.org/slovnyk/slovnyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh (access date: 10/17/2018). [in Ukrainian].

10. Shulyar, V. I. (2016). Vid mediahramotnosti do mediakul'tury: navchal'no-metodychnyy kompleks mediazanyat' [From media literacy to media culture: educational and methodological complex of media classes]. Mykolaiv: OIPPO, 68 p. [in Ukrainian].

11. Shumayeva, S.P. (2013). Mediaosvita: istorychni i kul'turolohichni aspekty rozvytku [Media education: historical and cultural aspects of development]. Native school, 5 (880), p. 70–72. [in Ukrainian].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>